

УДК 343.1

Ольга Гливчак

Національний університет «Львівська політехніка»,
студентка Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
olha.hlyvchak.pv.2020@lpnu.ua

Олена Ковальчук

Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри кримінального права і процесу
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти
кандидат юридичних наук, доцент,
заслужений юрист України
olena.b.kovalchuk@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5547-1625>

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАПОБІЖНОГО ЗАХОДУ У ВИГЛЯДІ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ В УКРАЇНІ

<http://doi.org/10.23939/law2023.40.294>

© Гливчак О., Ковальчук О., 2023

В статті досліджуються проблемні питання, пов'язані із застосуванням запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в кримінальних справах та досвід зарубіжних країн у цій сфері. Аналізується практика Європейського Суду з прав людини щодо тримання під вартою та його рішення в контексті правових норм та стандартів, пов'язаних з правами людини. Особливо надається увага досвіду країн, де впроваджуються альтернативні запобіжні заходи з метою покращення системи правосуддя та забезпечення прав людини, які можуть бути ефективними та не обмежувати права людини в такій жорсткій мірі, як тримання під вартою.

Крім того, розглядаються питання, пов'язані з необґрунтованими рішеннями щодо тримання під вартою, надмірно тривалим розглядом справи та потребою підвищення прозорості цього процесу.

Особливо наголошується на важливості дотримання прав людини під час застосування заходу у вигляді тримання під вартою, яке є найбільш суворим і обмежувальним заходом, тому його застосування має бути обґрунтованим та справедливим.

Ключові слова: запобіжні заходи; тримання під вартою; заходи забезпечення кримінального провадження; Європейський Суд з прав людини; законодавство.

Постановка проблеми. Тримання під вартою є найбільш суворим та винятковим запобіжним заходом. Така специфічна ознака, як винятковість, зумовлена тим, що застосування тримання під вартою пов'язане із суттєвим обмеженням фундаментальних прав людини, насамперед права на свободу та особисту недоторканність. Тому цей вид запобіжного заходу є доволі проблематичним,

оскільки може зумовити вплив на важливі права і свободи людини та потребує постійного вдосконалення правового регулювання.

Мета статті – дослідження проблемних питань, пов'язаних із застосуванням запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в кримінальних справах, аналіз досвіду зарубіжних країн і практики Європейського Суду з прав людини в цій сфері та виявлення можливих шляхів вдосконалення системи застосування цього запобіжного заходу з урахуванням прав людини та міжнародних стандартів справедливого судочинства.

Аналіз дослідження проблеми. Проблемні питання застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою досліджували такі науковці, як: О. В. Авраменко, В. Г. Гончаренко, Ю. М. Грошевий, Л. М. Лобойко, М. І. Карпенко, О. М. Коріняк, В. Т. Маляренко, Є. І. Макаренко, О. Ю. Татаров, В. Я. Тацій, О. І. Тищенко, В. І. Фаринник та інші.

Виклад основного матеріалу. В перші роки після прийняття чинного Кримінального процесуального кодексу України, показники обрання тримання під вартою були нижчими, ніж у наступні роки. Однак статистичні дані свідчать про те, що на сьогодні тримання під вартою, хоча і є винятковим порівняно з іншими запобіжними заходами, обирається найчастіше (від 40 до 55 %), незважаючи на загальні тенденції гуманізації національного кримінального процесуального законодавства.

За дослідженням В. В. Назарова, взяття під варту як запобіжний захід за часів дії Кримінально-процесуального кодексу України 1960 року застосовувався також більш ніж до 40 % обвинувачених [1, с. 112].

Оскільки найчастіше затримання здійснюються поліцейськими, важливо присвятити увагу спільному наказу Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції України від 01 жовтня 2018 року № 806/3105/5, яким затверджено «Інструкцію про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та про застосування запобіжного заходу тримання під вартою під час досудового розслідування». У пункті 1.6 розділу II цього наказу вказано найпоширеніші порушення в цій сфері, включаючи: доставлення затриманої особи тривало довше, ніж це необхідно; недостатнє інформування затриманої особи, не повідомлення їй підстав для затримання та висновку щодо призначеного кримінального правопорушення, а також не повідомлення про право на захисника, медичну допомогу, можливість давати пояснення та свідчення або не давати останніх щодо обвинувачення; неповідомлення інших осіб щодо факту затримання та місце перебування затриманої особи в порушення вимог статті 213 Кримінального процесуального кодексу України; не надання затриманій особі копії протоколу про затримання для підписання та не надання такого протоколу прокуророві [2].

Ще одною проблемою є бездіяльність слідчих суддів щодо виконання свого обов'язку захищати права людини, особливо під час її затримання. Згідно з положеннями статті 206 Кримінального процесуального кодексу України, слідчі судді повинні активно вживати заходів для захисту прав особи, яка незаконно позбавлена волі або постраждала від насильства під час затримання або тримання під вартою [3]. Однак на практиці надто рідко ретельно вивчають обставини та підстави затримання, і не проводять належного розслідування щодо строків доставлення до суду після фактичного затримання особи. Відсутність уваги до цих аспектів сприяє можливим зловживанням поліцією своїми повноваженнями та порушенню процесуальних прав громадян.

Поточна ситуація в Україні свідчить про систематичне порушення всіх норм та умов утримання, харчування та санітарії в слідчому ізоляторі (далі – СІЗО). Людина, яку ще не визнали винною, після потрапляння в СІЗО опиняється в ситуації, де на неї здійснюється психологічний або фізичний тиск з метою примусити надати «потрібні» показання або домовитися зі слідством.

В 2020 році рівень захворюваності на туберкульоз серед заарештованих в СІЗО був приблизно в 100 разів вищий ніж серед цивільного населення. Є два критичні фактори – перевантаженість камер великою кількістю заарештованих та відсутність належної інфраструктури для медичного обслуговування в СІЗО, що в сукупності може призвести до масових летальних випадків серед заарештованих [4].

Крім того, тримання під вартою призводить до соціальних витрат на його реалізацію. З цього погляду, це є найбільш витратним запобіжним заходом, оскільки підозрюваний або обвинувачений на тривалий термін втрачає можливість брати участь в продуктивній праці у своїй сфері і давати користь суспільству. Сам процес взяття під варту, включаючи доставку підозрюваного чи обвинуваченого до слідчого ізолятора, проведення особистого обшуку, дактилоскопіювання, фотографування тощо є досить ресурсомістким і трудомістким.

Щорічно держава витрачає сотні мільйонів гривень на впровадження цього запобіжного заходу. Ба більше, взяття під варту становить фінансовий тягар для самих заарештованих і їхніх родин, оскільки підозрювані не отримують заробітної плати, і економічних витрат зазнають їхні близькі та родичі, які відвідують ув'язнених (оплата передач, оплата додаткових послуг захисника та інше) [5, с. 136].

Одним з міжнародних гарантів прав людини в Україні є Європейський Суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) та Конвенція про захист прав людини й основоположних свобод 1950 року (далі – Конвенція). Європейський Суд з прав людини зазвичай аналізує питання, які стосуються дотримання прав людини в контексті застосування запобіжних заходів. А саме необґрунтовані рішення про обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. ЄСПЛ розглядає, чи було достатньо доказів та обґрунтувань для прийняття такого рішення та чи була дотримана процедура. Неналежний та/або надмірно тривалий розгляд клопотань сторони захисту про зміну вказаних запобіжних заходів на інший запобіжний захід не пов'язаний з позбавленням волі. Це стосується дотримання права на справедливий судовий процес і визначення, чи було порушено терміни розгляду клопотань. Справи, де національні суди виносять рішення про тримання під вартою або цілодобовий домашній арешт, не зазначаючи інших причин, окрім обґрунтованої підозри. Це може стосуватися дотримання частини 1 статті 5 Конвенції, яка обмежує позбавлення волі лише в певних випадках, якщо інші запобіжні заходи є недостатніми.

Важливою є роль Європейського Суду з прав людини у забезпеченні дотримання права особи на розгляд справи «упродовж розумного строку» згідно з частиною 3 статті 5 Конвенції [6]. В рамках цього контексту, ЄСПЛ аналізує підстави для тримання під вартою: чи існують належні та достатні підстави для тримання під вартою. Це означає, що влада повинна мати обґрунтовані докази, що підтверджують необхідність такого заходу. Відсутність таких підстав може призвести до порушення права на свободу особи [7]. ЄСПЛ також оцінює: чи виявили національні органи влади особливу уважність у веденні розслідування; чи були вжиті всі можливі заходи для швидкого та ефективного розгляду справи; складність і особливості розслідування, що може охоплювати обставини конкретної справи, які можуть вплинути на строк розгляду [8].

Що стосується ретельності розслідування, то ЄСПЛ зазвичай не проводить докладного аналізу цього аспекту, оскільки його головним завданням є забезпечення дотримання конкретного права на свободу особи. Однак ЄСПЛ може порушити питання ефективності розслідування, якщо виявить, що відсутність належних і достатніх підстав для тримання під вартою свідчить про системні проблеми. Загалом ЄСПЛ відіграє важливу роль у забезпеченні прав людини, зокрема у контексті обмеження свободи особи, і вивчає конкретні обставини кожної справи для прийняття відповідного рішення з дотриманням Конвенції.

Частина 3 статті 5 Конвенції вимагає, щоб органи влади переконливо продемонстрували обґрунтування тримання під вартою протягом будь-якого періоду часу, незалежно від того, наскільки воно є нетривалим. Аргументи на користь і проти звільнення з-під варті не повинні сприйматися абстрактно, але повинні підкріплюватися фактичними доказами [9].

Цей контекст і роль обґрунтованої підозри в прийнятті рішень щодо запобіжних заходів, зокрема тримання під вартою, справді важливий у практиці ЄСПЛ і дотриманні прав людини в контексті позбавлення волі. Обґрунтована підозра, як виправдовувальний фактор для застосування запобіжних заходів, вказує на потребу належних підстав для затримання та тримання під вартою особи, щоб уникнути надмірностей та захистити її право на свободу.

Принцип «*sine qua non*» підкреслює важливість обґрунтованої підозри як необхідної, але не вичерпної умови для позбавлення волі на початковому етапі. Це вказує на те, що обґрунтована підозра може бути достатньою лише на початковому етапі розгляду питання про тримання під вартою. Для подальшого тримання під вартою із дотриманням конвенційних стандартів ЄСПЛ також потребує наявності інших належних і достатніх підстав, які обґрунтовують продовження позбавлення волі. Ця практика ЄСПЛ важлива для забезпечення права на свободу та попередження надмірних обмежень свободи особи та допомагає забезпечити баланс між захистом суспільства і правами та свободами окремої особи у контексті застосування запобіжних заходів.

Основними порушеннями статті 5 Конвенції, які були визнані Європейським Судом з прав людини у справах, що стосуються України та мають системний характер і потребують системних заходів для їх вирішення, є:

- відсутність належних підстав для застосування запобіжного заходу, пов'язаного з позбавленням свободи (частина 1 статті 5 Конвенції): вирішення питання про тримання під вартою повинно базуватися на належних законних підставах, відсутність таких підстав порушує право на свободу особи;

- необґрунтовані рішення про обрання та продовження строку дії запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою (частина 3 статті 5 Конвенції): рішення про тримання під вартою має бути обґрунтованим та ґрунтуватися на належних і достатніх аргументах, відсутність таких аргументів свідчить про порушення права на свободу особи;

- надмірно тривалий розгляд клопотань сторони захисту про зміну запобіжного заходу (частина 4 статті 5 Конвенції): перевірка та розгляд клопотань сторони захисту щодо зміни запобіжного заходу має бути проведений без надмірних затримок, надмірна тривалість може призвести до порушення права на свободу.

Вдосконалення системи тримання під вартою в Україні може охоплювати застосування альтернативних запобіжних заходів. У деяких країнах наявні програми, які дозволяють застосовувати альтернативні запобіжні заходи, такі як домашні арешти, електронний моніторинг або обов'язкова медична реабілітація для осіб, які не становлять загрози суспільству. Конкретні заходи і практика з удосконалення системи тримання під вартою можуть відрізнитися в різних країнах. Деякі країни вже впровадили різні альтернативні запобіжні заходи та практику для покращення системи правосуддя та забезпечення прав людини.

Так, застава, подібно до майнової поруки, є найбільш ефективним та часто використовуваним запобіжним заходом у судовій системі, оскільки вона виконує важливі функції і забезпечує інтереси як судового процесу, так і обвинувачених та підсудних осіб.

Варто відзначити, що у Сполучених Штатах Америки та деяких країнах Європи є збалансована система процесуальних заходів, яка ґрунтується на зменшенні застосування репресій і повному дотриманні міжнародних стандартів, таких як Міжнародний пакт про громадянські та політичні права. Згідно з цим пактом, утримання під вартою осіб, які очікують судового розгляду, не має бути загальним правилом, але може залежати від гарантій явки до суду [10]. Аналогічні вимоги містить стаття 5 Конвенції, де передбачено, що можливість звільнення осіб, утримуваних під вартою, залежить від наданих гарантій щодо явки до суду. Система кримінального правосуддя США давно визнала конституційну важливість надання застави, адже належна судова процедура гарантує, що людина не буде покарана або позбавлена волі доти, доки не постане перед судом. Тому кожна людина має право бути вільною, поки присяжні не встановлять її провини. Шоста поправка до Конституції США гарантує, що присяжні визначають винність людини після справед-

ливого судового розгляду з доказами. Ці конституційні принципи глибоко вкоренилися в англійському й американському праві та зберігають конституційне право на звільнення під заставу [11]. У Великій Британії також є обмежений досвід тримання під вартою, і він використовується у випадках, коли є реальна загроза для суспільства або можливість втечі [12].

Норвегія має добре розвинуту систему альтернативних запобіжних заходів, включаючи домашній арешт, програми реабілітації та програми з обов'язковою відвідуваністю. Ці заходи спрямовані на підтримку реінтеграції засуджених [13]. Канада застосовує альтернативні запобіжні заходи, такі як обов'язковий нагляд, програми психологічної підтримки та обов'язкову медичну реабілітацію для осіб, які не становлять загрози суспільству [14].

В Нідерландах наявні програми альтернативних запобіжних заходів, які містять домашній арешт, але також акцентуються на реабілітації та підтримці осіб, які перебувають під вартою [15].

Висновки. Отже, враховуючи досвід зарубіжних країн, треба розглядати можливість застосування альтернативних запобіжних заходів замість тримання під вартою, що допоможе зменшити переповненість СІЗО і знизити соціальні витрати. Крім того, вбачається за доцільне здійснювати: перегляд мінімальних строків ув'язнення для нетяжких злочинців; розгляд можливості модернізації і поліпшення умов утримання в СІЗО, включаючи забезпечення доступу до медичної допомоги, освіти та професійної реабілітації; забезпечення незалежного контролю і моніторингу умов утримання в СІЗО; залучення незалежних експертів, які можуть надавати консультації та рекомендації щодо розгляду питань тримання під вартою; застосування системи моніторингу та оцінки, яка дозволяє слідчим суддям відстежувати результати їхніх рішень та їх вплив на суспільство.

Важливо в подальшому вдосконалювати систему застосування тримання під вартою з урахуванням найкращих прикладів зарубіжного досвіду застосування міжнародних стандартів прав людини, а також підвищувати прозорість та дотримання законності в цій сфері, що забезпечить ефективне функціонування правосуддя і захист прав людини та громадянина в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Назаров В. В. Актуальні проблеми застосування запобіжного заходу у вигляді взяття під варту. *Юридичний вісник*, 2010. № 4. С. 111–115.
2. Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою під час досудового розслідування: наказ Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції України від 01 жовтня 2018 р. № 806/3105/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1190-18#n7> (дата звернення: 08.11.2023).
3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 08.11.2023).
4. Баганець О. Стан дотримання конституційних прав громадян під час досудового розслідування у 2019 році. URL: <https://resonance.ua/stan-dotrimannya-konstituciynikh-prav/> (дата звернення: 08.11.2023).
5. Тищенко О. І. Тримання під вартою: окремі питання правозастосовних реалій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право, 2014. Вип. 27. Том 3. С. 135–138.
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) від 04 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 08.11.2023).
7. Справа «Корбан проти України» Заява № 26744/16. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Korban_vs_Ukraine.pdf (дата звернення: 08.11.2023).
8. Справа «Невмержицький проти України» Заява № 54825/00. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001-125783&filename=CASE%20OF%20NEVMERZHITSKY%20v.%20UKRAINE%20-%20%5BUkrainian%20Translation%5D%20summary%20by%20the%20Lviv%20Laboratory%20of%20Human%20Rights.pdf&logEvent=False> (дата звернення: 08.11.2023).
9. Справа «Таран проти України» Заява № 31898/06. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO000603> (дата звернення: 08.11.2023).

Проблеми застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою в Україні

10. Bail Reform Act of 1984. URL: <https://www.rip.uscourts.gov/sites/rip/files/bailreformact.pdf> (дата звернення: 08.11.2023).
11. Конституція Сполучених Штатів Америки. URL: https://web.archive.org/web/20111106024013/http://www.litopys.lviv.ua/katalog/pdf/US_Constitution.pdf (дата звернення: 08.11.2023).
12. Bail Act 1976. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1976/63> (дата звернення: 08.11.2023).
13. Straffeprosessloven. URL: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25> (дата звернення: 08.11.2023).
14. Criminal Code. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-46/page-4.html#docCont> (дата звернення: 08.11.2023).
15. Wetboek van Strafvordering. URL: <https://www.omgevingsweb.nl/wetgeving/wetboek-van-strafrecht/eerste-boek-algemene-bepalingen/titel-ii-straffen/titel-ii-straffen/> (дата звернення: 08.11.2023).

REFERENCES

1. Nazarov V. V. *Aktualni problemi zastosuvannya zapobizhnogo zahodu u viglyadi vzyattya pid vartu*. Yuridichnij visnik, 2010. No. 4. P. 111–115. [In Ukrainian].
2. *Pro zatverdzhennya Instrukciyi pro zahodi shhodo dotrimannya vimog zakonodavstva pri zatrimanni bez uhvali slidchogo suddi, sudu osib, pidozryuvanih u vchinenni zlochynu, ta obranni stosovno pidozryuvanih zapobizhnogo zahodu – trimannya pid vartoyu pid chas dosudovogo rozsliduvannya: nakaz Ministerstva vnutrishnih sprav ta Ministerstva yusticiyi Ukrayini vid 01 zhovtnya 2018 r. No. 806/3105/5*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1190-18#n7> (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
3. *Kriminalnij procesualnij kodeks Ukrayini*: Kodeks Ukrayini vid 13 kvitnya 2012 r. No. 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
4. Baganec O. *Stan dotrimannya konstituciynih prav gromadyan pid chas dosudovogo rozsliduvannya u 2019 roci*. URL: <https://resonance.ua/stan-dotrimannya-konstituciynikh-prav/> (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
5. Tishhenko O. I. *Trimannya pid vartoyu: okremi pitannya pravozastosovnih realij*. Naukovij visnik Uzhgorodskogo nacionalnogo universitetu. Seriya Pravo, 2014. Vip. 27. Tom 3. P. 135–138. [In Ukrainian].
6. *Konvenciya pro zahist prav lyudini i osnovopolozhnih svobod (z protokolami)* vid 04 listopada 1950 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
7. *Sprava «Korban proti Ukrayini»* Zayava No. 26744/16. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/Korban_vs_Ukraine.pdf (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
8. *Sprava «Nevmerzchikij proti Ukrayini»* Zayava No. 54825/00. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/docx/pdf?library=ECHR&id=001-125783&filename=CASE%20OF%20NEVMERZHITSKY%20v.%20UKRAINE%20-%20%205BUkrainian%20Translation%20summary%20by%20the%20Lviv%20Laboratory%20of%20Human%20Rights.pdf&logEvent=False> (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
9. *Sprava «Taran proti Ukrayini»* Zayava No. 31898/06. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SOO00603> (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
10. *Bail Reform Act of 1984*. URL: <https://www.rip.uscourts.gov/sites/rip/files/bailreformact.pdf> (data zvernennya: 08.11.2023). [In English].
11. *Konstituciya Spoluchениh SHtativ Ameriki*. URL: https://web.archive.org/web/20111106024013/http://www.litopys.lviv.ua/katalog/pdf/US_Constitution.pdf (data zvernennya: 08.11.2023). [In Ukrainian].
12. *Bail Act 1976*. URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1976/63> (data zvernennya: 08.11.2023). [In English].
13. *Straffeprosessloven*. URL: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25> (data zvernennya: 08.11.2023). [In English].
14. *Criminal Code*. URL: <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/C-46/page-4.html#docCont> (data zvernennya: 08.11.2023). [In English].
15. *Wetboek van Strafvordering*. URL: <https://www.omgevingsweb.nl/wetgeving/wetboek-van-strafrecht/eerste-boek-algemene-bepalingen/titel-ii-straffen/titel-ii-straffen/> (data zvernennya: 08.11.2023). [In English].

Дата надходження: 11.11.2023 р.

Olga Hlyvchak

Lviv Polytechnic National University,
student of the Educational and Scientific Institute of Law,
psychology and innovative education
olha.hlyvchak.pv.2020@lpnu.ua

Olena Kovalchuk

Lviv Polytechnic National University,
Associate Professor of the Department of Criminal Law and Procedure
Educational and Scientific Institute of Law,
psychology and innovative education
candidate of legal sciences, associate professor
honored lawyer of Ukraine
olena.b.kovalchuk@lpnu.ua
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5547-1625>

**PROBLEMS OF PRECAUTIONARY MEASURE APPLICATION
IN THE VIEW OF DETENTION UNDER GUARD IN UKRAINE**

The article examines problematic issues related to the use of preventive measures in the form of detention in criminal cases and the experience of foreign countries in this area. The practice of the European Court of Human Rights regarding detention and its decisions are analyzed in the context of legal norms and standards related to human rights. Particular attention is paid to the experience of countries where alternative preventive measures are implemented in order to improve the justice system and ensure human rights, which can be effective and do not limit human rights to such a severe degree as detention.

In addition, issues related to unsubstantiated detention decisions, excessively long proceedings and the need to increase the transparency of this process are considered.

The importance of observing human rights during the application of a measure in the form of detention, which is the most severe and restrictive measure, is particularly emphasized, therefore its application must be justified and fair.

Keywords: preventive measures; detention; measures to ensure criminal proceedings; European Court of Human Rights; legislation.